

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-3>

Андрусяк Стефанія, студентка бакалаврату кафедри ТІМ НАОМА
(науковий керівник: кандидат мистецтвознавства, доцент М. В. Русяєва)

Риси живопису Проторенесансу у творчості Михайла Бойчука

*Ключові слова: Михайло Бойчук, Проторенесанс, ритм, колорит,
іконографія.*

Stefaniia Andrusiak, BA student, NAFAA
(academic mentor: Associate Professor Maryna Rusiaieva)

Features of Proto-renaissance painting in the artworks by Mykhailo Boichuk

Abstract: The report contributes to the study of the influence of the Proto-Renaissance painting on the artworks by the Ukrainian artist Mykhailo Boichuk. In the works of the artist, researchers often notice the borrowing of rhythms, colors, construction of composition and iconography from such artists as Duccio di Buoninsegna, Cimabue and Giotto di Bondone.

Key words: Mykhailo Boichuk, Proto-Renaissance, rhythm, coloring, iconography.

Михайло Бойчук (1882–1937) – видатний український живописець, засновник школи монументального мистецтва початку ХХ ст. Його творчість – явище багатогранне й розглядається мистецтвознавцями у контексті авангарду, сецесії, примітивізму. Науковці насамперед акцентують увагу на її зв'язку з мистецтвом Візантії, Київської Русі, виробами народних українських майстрів, проте лише побіжно згадують про його захоплення живописом Італії періоду Проторенесансу, яке справило визначний вплив на художника.

Протягом навчання у Мюнхені й Парижі та під час нетривалої подорожі містами Італії М. Бойчук мав змогу познайомитися з роботами Дуччо ді Буонінсенці, Чімабуе та Джотто ді Бондоне. Творчість останнього найбільше вразила митця, саме на нього художник найчастіше покликається у своїх листах, роздумах про мистецтво та педагогічній діяльності – майстерню Бойчука нерідко називали «джоттівською», а одним із ключових завдань у ній було копіювання творів старих майстрів, з-поміж них і митців Проторенесансу.

Відгомін мистецтва цього періоду чітко простежуються в іконографії, побудові композиції, у ритміці, формотворчих та колористичних рішеннях. Наприклад, художник часто творить зображення за допомогою контурної лінії, що стає основним засобом виразності й урівноважується ритмічним чергуванням кольорових площин. Це можна побачити на прикладі релігійних образів львівського періоду майстра, зокрема в іконах «Св. Онуфрія» й «Св. Йоана Златоуста» – за допомогою подібної формотворчої манери, художник позбавляє образи традиційної для Візантії статичності, сповнюючи композицію динамічним ритмом.

Section 1. Challenges of studying Ukrainian art from ancient times to the beginning of the 20th century

Помітні також і прямі запозичення іконографічних мотивів: характерним прикладом є жіночі образи М. Бойчука, що відзначаються гуманістичними пошуками і часто мають схожі риси обличчя із «Мадоннами» проторенесансних майстрів. Приміром, це можна простежити в начерку «Портрети жінок» (поч. 1910-х). Михайло Бойчук навмисно стилізує зображення під образи Проторенесансу, зокрема поворот голови в три чверті, овальне обличчя, повні щоки, видовжені примружені очі, стрільчасті брови, довгий тонкий ніс, маленькі стиснуті губи зближують зображення з вівтарною картиною «Мадонна Онїссанті» Джотто. Подібне бачимо і в рисунках «Жінка» (1907) та «Голова жінки» (1900-ті).

Звернення до мистецтва Італії пізнього дученто і треченто простежується й у вирішенні проблеми зображення простору та розміщення в ньому людини. Подібно до Джотто, митець урівноважує композицію завдяки рухам персонажів, зосереджуючись на тілесності та емоційності. Зокрема, це стосується розписів Луцьких казарм у Києві. Зберігаючи характерні для мистецтва Візантії площинність, монументальну статичність, М. Бойчук об'єднує композицію за допомогою взаємозв'язку між персонажами, таким чином роблячи головною не саму подію, а людину в ній, розкриває її ставлення до цієї події.

Художник також вивчав рукописи цього періоду, прагнучи краще освоїти давно забуті технології монументального мистецтва, зокрема техніки мозаїки та стінних розписів “al fresco” і “al secco”. Згадується й те, що М. Бойчук, взуваючи на давні тексти італійських майстрів, сам виготовляв фарби з рослинних екстрактів, розтирає глиняні пігменти.

